

Illustration:
The Effects of Good Government by A. Lorenzetti -
Sala dei Nove Siena, Italy (1339)

12

Начела за добро демократско управување

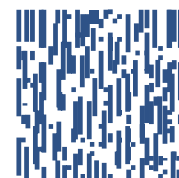
1. Претставување, учество и праведно спроведување на избори
2. Одговорност
3. Ефикасност и ефективност
4. Отвореност и транспарентност
5. Владеење на право
6. Етичко однесување
7. Компетентност и капацитет
8. Иновативност и отвореност за промена
9. Одржливост и долгорочни насоки
10. Стабилно финансиско управување
11. Човекови права, културна различност и социјална кохезија
12. Отчетност

12 Начела за добро демократско управување ги вклучуваат основните вредности кои дефинираат заедничка визија за европско демократско управување.

Вклучени во Стратегијата за иновации и Добро владеење на локално ниво, 12 начела им помагаат на јавните власти во подобрувањето на управувањето и испораката на услуги за граѓаните.

Алатки, материјали за обука и индикатори, развиени од Центарот за експертиза, се еднакво достапни за локалните, регионалните и централните власти.

Локалните власти кои го применуваат 12 Начела може да се стекнат со Европска ознака за извонредност на управувањето (ELoGE).

www.coe.int/good-governance/

CENTRE OF EXPERTISE
FOR LOCAL GOVERNMENT
REFORM

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

НАЧЕЛО 1 – Претставување, учество и праведно спроведување на избори

- ▶ Локалните избори се спроведуваат слободно и фер, според меѓународните стандарди и националното законодавство и без никаква измама.
- ▶ Граѓаните се во центарот на јавната активност и тие се вклучени на јасно дефинирани начини во јавниот живот на локално ниво.
- ▶ Сите мажи и жени можат да имаат глас во одлучувањето, директно или преку легитимни посреднички тела кои ги застапуваат нивните интереси. Такво широко учество е изградено врз слободите на изразување, собирање и здружување.
- ▶ Сите гласови, вклучително и оние на помалку привилегираните и најранливите, се слушаат и се земаат предвид при одлучувањето, вклучително и за распределбата на ресурсите.
- ▶ Секогаш постои чесен обид за посредување помеѓу различни легитимни интереси и да се постигне широк консензус за тоа што е во најдобар интерес на целата заедница и за тоа како тоа може да се постигне.
- ▶ Одлуките се носат според волјата на многумина, додека правата и легитимните интереси на малкумина се почитуваат.

НАЧЕЛО 2 – Одговорност

- ▶ Целите, правилата, структурите и процедурите се приспособени на легитимните очекувања и потреби на граѓаните.
- ▶ Јавните услуги се испорачуваат, а на барањата и поплаките се одговара во разумна временска рамка.

НАЧЕЛО 3 – Ефикасност и ефективност

- ▶ Резултатите ги исполнуваат договорените цели.
- ▶ Најдобро се искористуваат расположливите ресурси.
- ▶ Системите за управување со перформансите овозможуваат оценување и подобрување на ефикасноста и ефективноста на услугите.
- ▶ Ревизиите се вршат во редовни интервали за да се проценат и подобрат перформансите.

НАЧЕЛО 4 – Отвореност и транспарентност

- ▶ Одлуките се носат и се спроведуваат во согласност со правилата и прописите.
- ▶ Има јавен пристап до сите информации кои не се класифицирани поради добро специфицирани причини како што е предвидено со закон (заштита на приватноста или обезбедување на правичност на постапките за набавка).
- ▶ Информациите за одлуките, спроведувањето на политиките и резултатите ѝ се достапни на јавноста на начин што и овозможуваат ефективно да ја следи и придонесе за работата на локалната власт.

Доброто демократско владеење е услов на сите нивоа на работење на јавната администрација. На локално ниво, тоа е од суштинско значење бидејќи локалната власт е најблиску до граѓаните. На локално ниво, тоа е од суштинско значење бидејќи локалната власт е најблиску до граѓаните. Советот на Европа ова го дефинира преку 12-те начела, кои ги претставуваат основните вредности на европската демократија и барањата за добро демократско владеење.

■ 12 начела се вградени во Стратегијата за иновативност и добро владеење на локално ниво, одобрена со одлука на Комитетот на министри на Советот на Европа во 2008 година.

■ Центарот за експертиза има развиено алатки за да им помогне на локалните власти да ги почитуваат овие принципи и на тој начин да обезбедат подобри услуги за граѓаните.

Европска ознака за извонредност на владеење (ELoGE)

■ Ознаката е претставена со кристален додекаедрон на кој се впишани 12 начела. Ознаката се доделува од национална или регионална платформа на локалните власти кои покажуваат почитување на 12 начела. Оваа платформа треба да биде акредитирана од Советот на Европа.

■ Во процесот на аплицирање за ознаката, локалните власти спроведуваат самооценување, анкети помеѓу граѓаните, вработените и советниците, и собираат документација што овозможува да се провери дали самооценувањето е оправдано.

■ Евалуацијата им овозможува на локалните власти да ги запознаат нивните силни страни и нивните слабости со цел да обезбедат висококвалитетни услуги во рамките на локалната самоуправа. За да се подобри квалитетот на локалното владеење, локалните власти можат да користат различни алатки развиени од Центарот за експертиза.

НАЧЕЛО 5 – Владеење на правото

- ▶ Локалните власти се придржуваат до законот и судските одлуки.
- ▶ Правилата и прописите се донесуваат во согласност со процедурите предвидени со закон и се спроведуваат непристрасно.

НАЧЕЛО 6 – Етичко однесување

- ▶ Јавното добро е ставено пред индивидуалните интереси.
- ▶ Постојат ефективни мерки за спречување и борба против сите форми на корупција.
- ▶ Конфликтот на интереси се објавува навремено и инволвираните лица мора да се воздржат од учество во релевантните одлуки.

НАЧЕЛО 7 – Компетентност и капацитет

- ▶ Професионалните вештини на оние кои управуваат континуирано се одржуваат и зајакнуваат со цел да се подобрат нивните резултати и влијание.
- ▶ Јавните службеници се мотивирани постојано да ги подобруваат своите перформанси.
- ▶ Се создаваат и користат практични методи и процедури со цел да се трансформираат вештините во капацитет и да се произведат подобри резултати.

НАЧЕЛО 8 – Иновативност и отвореност за промена

- ▶ Се бараат нови и ефикасни решенија за проблемите и се користат современите методи на обезбедување услуги.
- ▶ Постои подготвеност да се пилотираат и експериментираат нови програми и да се учи од искуството на другите.
- ▶ Се создава клима поволна за промени во интерес на постигнување подобри резултати.

НАЧЕЛО 9 – Одржливост и долгорочни насоки

- ▶ Во тековните политики се земени предвид потребите на идните генерации.
- ▶ Постојано се води сметка за одржливоста на заедницата.
- ▶ Одлуките се стремат да ги интернализираат сите трошоци и да не ги префрлаат проблемите и тензиите, било тоа да се еколошки, структурни, финансиски, економски или социјални, на идните генерации.
- ▶ Постои широка и долгорочна перспектива за иднината на локалната заедница заедно со чувство за што е потребно за таков развој.
- ▶ Постои разбирање за историските, културните и социјалните комплексности во кои се заснова оваа перспектива.

Стандарди за добро управување

■ За секое од 12 начела на добро демократско владеење, во стандардите за добро управување се дадени следните информации:

- ▶ Опис на начелото и листа на активности кои вообичаено би ѝ помогнале на општината да го спроведе во согласност со тоа начело;
- ▶ Дел за самооценување каде од општините се бара да го идентификуваат нивното ниво на зрелост за тоа начело;
- ▶ Доказ за поддршка на самооценувањето обезбедено од општината.

■ Од општината се очекува да:

- ▶ Размисли за доказите што ги има на располагање за да го поддржи спроведувањето на начелото;
- ▶ Направи самопроценка на нејзината зрелост според тоа начелото; и
- ▶ Ги запише доказите што би сакала да ги понуди како поддршка на нејзината самопроценка.

НАЧЕЛО 10 – Стабилно финансиско управување

- ▶ Надоместоците не ги надминуваат трошоците за обезбедените услуги и не ја намалуваат претерано побарувачката, особено во случај на важни јавни услуги.
- ▶ Забележана е претпазливост во финансиското управување, вклучително и во склучувањето договори и користењето заеми, во проценката на ресурсите, приходите и резервите, како и во користењето на исклучителни приходи.
- ▶ Подготвени се повеќегодишни буџетски планови, со консултација со јавноста.
- ▶ Ризиците се соодветно проценети и управувани, вклучително и со објавување на консолидирани сметки и, во случај на јавно-приватно партнерство, со реално споделување на ризиците.
- ▶ Локалната власт учествува во аранжманите за меѓуопштинска солидарност, правично споделување на товарот и придобивките и намалување на ризиците (системи за изедначување, меѓуопштинска соработка, заемно усогласување на ризиците...).

НАЧЕЛО 11 – Човекови права, културна различност и социјална кохезија

- ▶ Во сферата на влијание на локалната власт, човековите права се почитуваат, штитат и спроведуваат, а се бори против дискриминацијата по која било основа.
- ▶ Културната разновидност се третира како предност и се прават континуирани напори за да се осигура дека сите имаат удел во локалната заедница, се идентификуваат со неа и не се чувствуваат исклучени.
- ▶ Се промовира социјалната кохезија и интеграцијата на обесправените области.
- ▶ Пристапот до основните услуги е зачуван, особено за најзагрозените делови од населението.

НАЧЕЛО 12 – Отчетност

- ▶ Сите носители на одлуки, колективни и индивидуални, преземаат одговорност за своите одлуки.
- ▶ Одлуките се известуваат, објаснуваат и можат да бидат санкционирани.
- ▶ Постојат ефективни правни санкции против злоупотребата и против дејствијата на локалните власти кои ги прекршуваат граѓанските права.

Како функционира?

ЧЕКОР 1

- ▶ Поднесување на барање за акредитација до Советот на Европа од министерство, здружение на локални власти или невладина организација. (Контакт информации и повеќе детали се достапни на веб-страницата на Центарот за експертиза.)
- ▶ Презентација, адаптација на стандардите за добро управување и обука за општините како да ја користат.
- ▶ Самооценување на општините според стандардите и анкетите на граѓаните и локалните советници.

ЧЕКОР 2

- ▶ Собирање и оценување на резултатите од стандардите за добро управување и анкети, подготовка на извештај.
- ▶ Идентификација на општините кои се најблиску до спроведувањето на 12 начела.

ЧЕКОР 3

- ▶ Церемонија на доделување на Ознаката, дискусија за резултатите.
- ▶ Споделување на искуство меѓу општините, подготовка на планови за подобрување според резултатите од бенчмаркингот и анкетите.

■ Е-Алатката за добро владеење на локално ниво е дизајнирана да ја подигне свеста и да го промовира разбирањето на 12 начела, како и да помогне во имплементацијата на ознаката ELoGE.

<https://etool.coe.int/login>

Центарот за експертиза за реформа на локалната самоуправа е основан од Советот на Европа во 2006 година. Неговата мисија е да промовира добро владеење преку законодавна помош, совети за политики и градење капацитети на јавните власти. Центарот моментално има репертоар од околу 20 алатки за градење капацитети кои се инспирирани од релевантните европски стандарди и најдобра практика. Овие алатки овозможуваат зајакнување и евалуација на капацитетите на локалните власти во однос на 12 начела на добро демократско владеење. Поврзаноста на Центарот со меѓувладиниот комитет за демократија и владеење (CDDG) на Советот на Европа му нуди подготвен пристап до високи владини претставници од 47 земји членки со знаење и експертиза во реформите во управувањето.

<https://www.coe.int/en/web/good-governance/>

www.coe.int

Советот на Европа е водечка организација за човекови права на континентот. Се состои од 47 земји членки, од кои 28 се членки на Европската Унија. Сите земји членки на Советот на Европа ја потпишаа Европската конвенција за човекови права, договор дизајниран да ги заштити човековите права, демократијата и владеењето на правото. Европскиот суд за човекови права го надгледува спроведувањето на Конвенцијата во земјите членки.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE